

De strijd om de piketcliënt

Hardnekkige geruchten kloppen niet

Miek Smilde, journalist

Verhalen in het ressort Amsterdam over advocaten die elkaars piketcliënten inpikken, en roddels over de voorkeursbehandeling van sommige advocaten bij de verdeling van piketmeldingen, zijn hardnekkig, maar niet hard te maken. Uit cijfers van de Raad voor Rechtsbijstand blijkt dat de spoeling inderdaad dunner wordt, maar dat de verdeling van zaken over de dienstdoende piketadvocaten evenwichtig is. Alleen in de regio Utrecht is sprake van een opvallend hoog percentage voorkeursadvocaten. Niemand die weet hoe dat komt. 'Het ligt nogal gevoelig in Utrecht.'

Tijdens zijn piketdienst krijgt een advocaat een onverwacht telefoontje van een collega. De collega vraagt een bepaalde melding aan hem over te dragen, omdat een familielid van de verdachte hem heeft benaderd de zaak te behartigen. De dienstdoende piketadvocaat vindt het goed, maar vraagt volledigheidshalve even om een officiële bevestiging van het verzoek met daarbij een schriftelijke verklaring van het familielid in kwestie. Wat volgt is een oorverdovende stilte. Eenmaal aangekomen op het politiebureau waar de verdachte vastzit, blijkt dat de collega reeds langs is geweest en inmiddels door de verdachte als voorkeursadvocaat is aangewezen. Verhalen als deze, over advocaten die elkaars cliënten proberen af te pikken en over onduidelijke verdeling van de piketmeldingen, zijn niet nieuw. Al jaren klagen strafrechtadvocaten over vermeende voorkeursbehandelingen en oneerlijke concurrentie. De laatste tijd komt daar de klacht bij dat het aantal piketmeldingen terugloopt. 'De spoeling wordt steeds dunner', merkt strafrechtadvocaat (en redactielid) Geertjan van Oosten uit Amsterdam. 'Als je mazzel hebt, krijg je hoogstens drie meldingen op een dag.' Dat advocaten klagen over het teruglopende aantal piketzaken is terecht, zegt Gerben Keizer, sectiehoofd facilitaire zaken van de Raad voor Rechtsbijstand in Amsterdam. 'Het aantal meldingen daalt. Vorig jaar nog waren er in totaal bijna 33.000 meldingen, dit jaar verwachten we er hoogstens 31.000.'

DWINGENDE TELEFOONTJES

Voor de klacht dat de piketcentrale sommige advocaten zou voortrekken, hebben Keizer en zijn baas, Klaas Kamphuis, minder begrip. Sinds de Raad de operationele taken van de piketcentrale heeft uitbesteed aan een telefonische antwoorddienst in Rotterdam, en alle werkafspraken in protocollen zijn vastgelegd, verloopt de verdeling keurig volgens het rooster, verzekert Kamphuis. 'We houden statistieken bij van het aantal zaken, het aantal geregistreerde advocaten, we krijgen wekelijks informatie van de piketcentrale over hoe de zaken lopen, we houden klachten bij, alles ligt vast. Natuurlijk zijn er nog steeds advocaten die de piketcentrale proberen te paaien om mooie zaken te krijgen. Daar maken de medewerkers van de centrale een aantekening van. Handig voor het dossier.'

'Dagelijks krijgen we hier vele telefoontjes binnen van advocaten die zeggen dat ze op verzoek van moeder, van tante of van zus optreden als advocaat van een bepaalde verdachte'

De piketcentrale die de ressorten Den Haag en Amsterdam bedient, huist in een onopvallende rijtjeswoning in een Rotterdamse jaren vijftigbuurt. Achter geblindeerde ramen gaat een wereld van telefoons, faxen en computers schuil die 24 uur per dag bereikbaar is. Gemiddeld verwerken de medewerkers van de centrale per dag zo'n zestig, zeventig piketmeldingen uit het ressort Amsterdam, en als het druk is, zijn dat er wel honderd. 'We houden de locatie maar een beetje stil, anders staan er straks hijgende advocaten op de stoep', lacht Corry van Herk, een van de eigenaren van de telefonische antwoorddienst. Ja, ze kent de trucs die advocaten uithalen om meldingen binnen te krijgen. Eén advocaat belt elke dag – 'of we niet nog wat voor hem hebben liggen'. Bellen als een 'beroemdheid' is

opgepakt, scoort ook hoog op de ladder. 'Na die Schipholbrand bijvoorbeeld, vroeg een advocaat of we niet even de naam van de verdachte konden doorgeven. Of anders de naam van zijn tolk. Op die manier probeert men zich als voorkeursadvocaat op te werpen.' Een andere klassieker is de mededeling van advocaat X dat hij morgen de dienst van zijn collega Y overneemt. Bij navraag blijkt dan regelmatig dat Y van niets weet. 'Wij controleren en registreren dit soort verzoeken altijd', verzekert Van Herk. 'En we doen er verder niets mee.' Ook brieven van advocaten die zich opwerpen als voorkeursadvocaat van verdachte X of Y gaan linea recta retour afzender. 'Wij houden ons strikt aan de regels die de Raad heeft opgesteld', verzekert Van Herk. 'Eén daarvan is dat alleen de verdachte zelf een voorkeur voor een bepaalde advocaat kan uitspreken en dat de politie dat verzoek registreert en doormeldt. Verzoeken van familieleden of vrienden voor een bepaalde advocaat honoreren we nooit.' Advocaten weten dat. Toch proberen sommigen het steeds opnieuw, zegt Van Herk. 'Dagelijks krijgen we hier vele telefoontjes binnen van advocaten die zeggen dat ze op verzoek van moeder, van tante of van zus optreden als advocaat van een bepaalde verdachte. Dwingende telefoontjes, soms op het fysieke af. Of wij maar even de melding door willen sturen. Dat doen we dus niet. Wij houden ons strikt aan het rooster, en alleen als de verdachte zelf vraagt om een bepaalde advocaat, benaderen we die. Tenminste, als hij op de piketlijst staat. Nogal wat verdachten zeggen dat ze Spong willen, of Moszkowicz. Maar die staan helemaal niet op die lijst.'

‘Ik weet waar je woont’

Van Herk legt graag uit hoe haar bedrijf werkt. Ze laat de logboeken zien die de medewerkers bijhouden. Roddels over voorkeursbehandelingen haalt ze graag onderuit. ‘Wie twijfelt aan ons werk, is van harte welkom een dagje mee te lopen’, zegt ze uitnodigend. ‘Wij hebben geen belang bij het voortrekken van de ene advocaat boven de andere. De Raad huurt ons in, en die willen we tevreden houden.’

Vooralsnog is de Raad voor Rechtsbijstand heel tevreden over de geboden diensten. En ook de advocaten zelf lijken geleidelijk te wennen aan de centrale in Rotterdam. ‘Toen de piketcentrale nog bij de Raad zelf zat, hier in Amsterdam, was het makkelijker om wat te ritselen’, zegt Van Oosten. ‘Dan vroeg je wat ze hadden liggen en probeerde je de mooie zaken eruit te vissen.’ Dat het nu niet meer zo werkt, juicht de strafrechtadvocaat toe. ‘Want als je de keuze hebt tussen een 284 (moord) of een 310 (diefstal), pak je toch die eerste.’

TE VEEL VOORKEURSADVOCATEN

De relatieve anonimiteit van de medewerkers van de piketcentrale en de strikte werkafspraken hebben het moeilijker gemaakt om met de verdeling van zaken te sjoemelen. Toch kunnen nog niet alle indianenverhalen over de piketverdeling worden ontkracht. Vooral de verhalen over toenemende concurrentie tussen strafrechtadvocaten zijn hardnekkig. Met name Utrecht kampt wat dat betreft met een probleem. Uit de registratie van de piketcentrale blijkt namelijk dat in die regio opvallend veel voorkeursadvocaten zijn. Aan het antwoord op de vraag hoe dat komt, brandt niemand zijn vingers. Namen van advocaten die opvallend veel voorkeursklanten krijgen, worden angstvallig verzwegen. ‘Het enige wat we op dit moment kwijt kunnen, is de constatering dat in Utrecht in verhouding veel voorkeuren worden opgegeven en dat je daar je vraagtekens bij kunt zetten’, formuleert Kamphuis van de Raad diplomatiek. ‘Ik weet niet hoe het komt dat bepaalde kantoren veel worden genoemd. Misschien zijn het wel heel goede kantoren, het zou kunnen. Wij bieden slechts de cijfers aan, het is aan de plaatselijke Orde van Advocaten of ze met die informatie iets wil doen.’

Yvonne Baauw-de Bruijn, waarnemend deken en portefeuillehouder strafrecht van de Raad van Toezicht van de Utrechtse Orde, kent de verhalen, maar onthoudt zich in dit stadium van commentaar. ‘Het ligt allemaal uiterst gevoelig hier’, zegt ze. Harde bewijzen over felle concurrentie tussen Utrechtse strafrechtadvocaten ontbreken, en officiële klachten zijn er evenmin. Vooralsnog blijft het dus gissen of de roddels over advocaten die visitekaartjes rondstrooien in het cellencomplex van politiebureaus en in het Huis van Bewaring, en zelfs geld zouden bieden voor het aanbrengen van nieuwe cliënten, iets met de werkelijkheid van doen hebben. Verschillende Utrechtse advocaten bevestigen dat het zoemt, maar niemand wil bij naam worden genoemd, en niemand durft met een beschuldigende vinger in een bepaalde richting te wijzen.

Kamphuis: ‘In de advocatuur is het niet gebruikelijk over elkaar te spreken. Men zegt niet wie wat doet, men zegt hoogstens: “U weet wel wie ik bedoel”. Wij kunnen dus vooralsnog niets anders doen dan onze bevindingen in de adviescommissie van de Raad bespreken.’

We houden het in de gaten.

Een vraag die ons bezig houdt is: moet de EU Turkije als lidstaat in haar rangen opnemen? Zelf heb ik een genuanceerd antwoord. Vanzelfsprekend genuanceerd, want ik lees een genuanceerde krant en ben verder ook heel genuanceerd. Bij mijn vrienden en kennissen hoor ik ook meestal genuanceerde antwoorden. Voordat ze aan hun genuanceerde antwoord beginnen zie ik weliswaar bij hen soms iets in het oog flitsen waardoor ik vermoed dat ze niet zeggen wat ze denken. Dat beschouw ik echter als een goede eigenschap. Ik reken ze onverkort tot medestanders in de genuanceerde benadering.

Tot dusver sprak ik over mijn eigen antwoord en dat van mede-autochtonen. Eerder dit jaar was ik in de gelegenheid een Nederlander van Turkse komaf naar zijn mening te vragen. ‘Niet doen’, zei hij stellig, en er was niets in zijn oog wat er op duidde dat hij niet zei wat hij dacht, wat overigens – ik herhaal dit – een goede eigenschap is.

Ter onderbouwing deed hij een boekje open over bepaalde rechtspraktijken in Turkije. Omkopen van rechters – aantrekkelijk vooral bij wat zwakkere zaken maar zoals wij allemaal weten niet eerlijk – en zelfs omkopen van de advocaat van de wederpartij komen daar regelmatig voor, aldus mijn zegsman. En een aanbod tot omkopen wordt bovendien niet altijd vrijblijvend gedaan. Met name de advocaat die afwijzend reageert, kan rekenen op een stevige portie plaatsvervangende bedreiging in de trant van ‘Ik weet waar je werkt en waar je woont...’ Aldus nog altijd mijn zegsman. Zulke lui hebben toch niets te zoeken in de Unie, die gebaseerd is op Waarden. Aldus mijn zegsman.

Ik moet zeggen: dat was toch wel even schrikken. Enige aanpassing van mijn genuanceerde standpunt leek toen onvermijdelijk. Zover is het dus niet gekomen.

Ten eerste bleek namelijk kort daarna de praktijk van het proberen omkopen en vervolgens bedreigen van de *Gegenanwalt* ook in Nederland doorgedrongen. Het ging in de mij bekende gevallen om Nederlanders van Turkse komaf die zich richtten op een mede-Nederlander van Turkse komaf – niettemin speelt het zich af in Nederland, en tussen Nederlanders. Bovendien werd de laatste maanden duidelijk dat het bedreigen de autochtone Nederlander een tweede natuur is geworden. Het is een kwestie van tijd voor die bedreigingen zich richten op advocaten die weigeren zich te laten omkopen.

Zonder nu te willen beweren dat de beschreven ontwikkeling applaus verdient, is dus duidelijk sprake van assimilatie, althans van de Turkse en Nederlandse cultuur. En waarom mogen we niet verwachten dat met een jaar of 15 – de termijn die wordt genoemd voor Turkijes toetreding – zich over de hele linie een toenadering in zeden en gewoonten heeft voltrokken die de mensen zich dan zal doen afvragen waar ze zich in 2005 zo druk om maakten. En assimilatie is altijd mijn favoriete integratiemodel geweest.

Ik heb mijn eerdergenoemde zegsman onlangs nog eens aangesproken op zijn ongenuanceerde afwijzing, hem mijn voortgeschreden inzicht voorgehouden en aangekondigd er een stukje voor het *Advocatenblad* over te gaan schrijven, waarin ik hem als een typische representant van het verouderde denken zou opvoeren.

Dat klonk behoorlijk bedreigend, vond ‘ie. Hij bood vervolgens eerst zonder resultaat € 250 als ik er van af zou zien, en zei toen dat hij wist waar ik werkte en woonde.

Een warm gevoel van assimilatie golfde door mij heen.